

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie we Srzodę dnia 4 Czerwca r. s. 1830 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg dnia 28 maja.

NAYJAŚNIERSZY CESARZ JEGOMOŚĆ, oglądając, dnia 14, woyska, składające garnizon warszawski, które się zebrały były pod *Warszawą*, z zadowoleniem widział wyborną i wzorową we wszelkim względzie, szykowność, porządek, sprawność i czystość, i dla tego z zupełnym uznaniem oświadcza zupełną SWĄ wdzięczność JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI, CESARZEWICZOWI, oraz szczególne n a y w yż s z e zadowolenie: Naczelnikowi głównego sztabu JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI, Jenerałowi piechoty, Hrabiemu *Kurucie*; Dowódcy odwodowego korpusu woysk, zostających pod naczelnictwem JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI, woysk polskich Jenerałowi kawaleryi, Jenerał-Adjutantowi, Hrabi *Krasinowskiemu*; Naczelnikowi kawaleryi polskiej, Jenerałowi kawaleryi, *Roźnieckiemu*; Naczelnikowi artylleryi i inżynierów Armii Polskiej, Jenerałowi artylleryi, Hrabiemu *Hauke*; Naczelnikowi polskiej piechoty, Jenerałowi piechoty, Jenerał-Adjutantowi Hrabi *Potockiemu*; Naczelnikowi dywizyi korpusu odwodowego: połączoney gwardyi i grenadyerów, Jenerał-porucznikowi, Jenerał-adjutantowi *Richterowi* 1mu; gwardyijskiej kawaleryi Jenerałowi dywizyi, Jenerał-adjutantowi *Kurnatowskiemu*; Dowódcą brygad: 1szej brygady Jenerał-porucznikowi *Knorringowi* 2mu, i 2giey Jenerał-majorowi *Pęcherzewskiemu*; dywizyi połączoney gwardyi i grenadyerów: 1szej brygady, Jenerałowi brygady *Zymirskiemu*, 3ciey Jenerał-majorowi *Esakowemu*; woysk polskich: 1szej dywizyi pieszej, 3ciey brygady, Jenerałowi brygady, Hrabiemu *Szembekowi*, i 2giey dywizyi pieszej, 2giey brygady, Jenerałowi brygady *Blummerowi*; Naczelnikowi artylleryi korpusu odwodowego, Jenerał-majorowi *Gerszten-cweygowi*; artylleryi Jenerałowi brygady, *Bontanowi*; Dowódcy gwardyi i grenadyerów pieszej artylleryjskiej brygady, oraz gwardyijskiej bateryi roty Nru 5go, Jenerał-majorowi, Baronowi *Korfowi* 1mu; Dowódcą półków leyb-gwardyi, Jenerał-majorom: ufanów JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI CESARZEWICZA *Markowi* 3mu, grodzieńskiego huzarów *Sztrandmanowi* 3mu, litewskiego *Engelmanowi*; konnych strzelców JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEY MOŚCI, N. 2go, Półkownikowi *Skarżyńskiemu*; dowodzącym na przegładzie półkami leyb-gwardyi, Półkownikom, Adjutantom bokowym: podolskim kiryssyerów *Klupfelowi*, polskim strzelców konnych *Jagminowi*, wołyńskim *Owanderowi*; polskim grenadyerów *Burakowskiemu*; dowódcą półków pieszych, półkownikom: JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI, WIELKIEGO XIAŻĘCIA MICHAŁA PAWEŁWICZA N. 1, *Rybińskiemu*; 4go *Bogustawskiemu* i dowodzącemu na przegładzie półkiem N. 1go strzelców JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEY MOŚCI, Podpółkownikowi *Rolbeckiemu*; dowódcy gwardyijskiej brygady artylleryi konney korpusu odwodowego, i lekkiey bateryi N. 3go, Półkownikowi *Herbelowi*; Dowódcy polskiej gwardyijskiej artylleryi konney bateryi bateryi Podpółkownikowi *Chorżewskiemu*; Dowódcy batalionu saperów polskich, Podpółkownikowi *Maykowskiemu*; Dowódcą na przegładzie dywizyonami półków Leyb-Gwardyi, Półkownikom: podolskiego kiryssyerów, Baronowi *Frank* i *Lachnickiemu*, ufanów JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI CESARZEWICZA, Adjutantowi bokowemu, Xiażęciu

Woronieckiemu i *Wittowi*, polskim strzelców konnych, Adjutantowi bokowemu *Zielonce* i *Millerowi*, grodzieńskim huzarów, Adjutantowi bokowemu *Tymiraziewowi* 1mu, i *Paradowskiemu*, konnych strzelców JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEY MOŚCI, N. 2go półku, Majorowi *Sznayd*, i Dowodzącemu na przegładzie Kapitanowi *Pawłowskiemu*; Dowódcą batalionów Leyb-Gwardyi półków: litewskiego, Półkownikom, Adjutantowi bokowemu, *Grabbe* 3mu i *Bibikowi*; polskiego grenadyerów, Podpółkownikom: *Noffokowi* i Dowodzącemu na przegładzie *Kolbertowi*; wołyńskiego, Półkownikom: *Fokicynowi* i na przegładzie Dowodzącemu *Mastowowi*; JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI, WIELKIEGO XIAŻĘCIA MICHAŁA PAWEŁWICZA, N. 1go półku, *Płonczyńskiemu* i *Urbanowskiemu*; 4go *Czaykowskiemu* i *Reszce*; strzelców JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEY MOŚCI, N. 1go półku, *Jutrzence* i na przegładzie Dowodzącemu, Majorowi *Cwierciakiewiczowi*; Dowodzącym na przegładzie połączoney batalionami grenadyerów, woysk polskich, z rot półków pieszych: 2go i 6go, Podpółkownikowi tego półku, *Wybranowskiemu*; 5go i 8go, Majorowi 5go półku *Maruszewskiemu*; JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI, WIELKIEGO XIAŻĘCIA KONSTANTYNA NIKOŁAJEWICZA, półku N. 3go i 8go Majorowi tego półku, *Maiewskiemu*, Dowódcą: pół-bateryi konney rakiety Kapitanowi *Ja-szowskiemu*; pół-roty pieszej rakiety Kapitanowi *Skalskiemu*; Dowódcy szkoły iunkrów kawaleryi, uczących się porządku służby woyskowej, konnych strzelców JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEY MOŚCI, półku N. 2go Podpółkownikowi *Czarnomskiemu*; Dowódcy szkoły podchorążych piechoty, Leyb-Gwardyi półku grenadyerów polskich, Podpółkownikowi *Oleńdzkiemu*; Dowódcy w oddziale frontowym szkoły rossyjskich kantonistów woyskowych, polskich woysk 4go półku piechoty, Majorowi *Kindlerowi*; zawiadującemu tąż szkołą, Adjutantowi, Naczelnikowi Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI CESARZEWICZA, Leyb-Gwardyi półku litew. Porucznikowi *Liszynowi*, oraz wszystkim PP. Sztab-i-Ober-Officerom; a dla niższych rang darnie po rublu srebrnym, po dwa funty mięsa i po dwie porcy wódki, na każdego. (R. I.)

Na skutek układow, które się odbywały z Persyą, względem wypełnienia postanowień traktatu turkmanczajskiego, o pobieraniu 5ciu procentów cła od towarów, przywożonych do Persyi przez kupców rossyjskich, Rząd perski postanowił, iż kupcy rossyjscy, cło wspomniane opłacisz w *Taurysie*, *Ardebilu*, lub *Choi*, i otrzymawszy od tamecznych zwierzchników celnych kwiaty, mogą bez przeszkody przedawać swoje towary, po całej przestrzeni państwa perskiego. (P. P.)

KRÓLEWSTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 9 czerwca.

SEYM KRÓLEWSTWA POLSKIEGO.

Izba Senatorska.

Na dniu wczorajszym JO. Xiażę Minister Przychodów i Skarbu, wniósł pod rozagę Izby Senatorskiej projekt do prawa względem Pomnika wdzięczności dla wiekopomney pamięci Wskrzesiciela Polski Cesarza i Króla ALEXANDRA I, któryto projekt, równie iak w Izbie Poselskiej, jednomyślnością przyjęty został.

(Projekt ten umieścimy w następ. Nrze).

Mowa J. W. Mostowskiego, Senatora Woiewody,
Ministra Spraw Wewnętrznych i Policji, miana
na pierwszej Sessji Seymowej w Izbach złączonych,
dnia 28 maja 1830 roku.

(Dokończenie.)

W o y n a.

Administracja woyny wspierana i zasilana prawdziwie oycowską troskliwością, ciągle postępowała w zawodzie udoskonalen, iakie mogły bydz zastosowane do kaźdey gałczy słuźby woyskowej. Tak woysko, co rok lepiej ćwiczone, karne i liczniejsze, stało, haczne na gło, któryby ie powołał do pola słaawy; gotowe w nim dowieść, iż umiało stać się godném starania, iakiem go dostojny Wódz obdarzał. Na mocy postanowień Królewskich zaciągnięto w czasie od Seymu ostatniego, 18,500 ludzi, z których 3,500 wzięci są w liczbie spisowych z lat poprzednich, do poboru nieużytych. Oprócz 1565 głów przeniesionych, do korpusu inwalidów i weteranów, 11,613 podofficerów i żołnierzy uwolniono od słuźby, a 654 z nich otrzymało pensye odstawkowe, w wynagrodzenia lat słuźby, lub nabytego w niey kalectwa. Oznaki zaszczytne i podwyższenie żołdu, udzielane woyskowym, którzy nad przepisane lata w szeregach pozostać wolą, pomyślnie wpływają na dobro słuźby ogólney, zachowując corocznie w woysku żołnierzy, słuźących za wzór młodszym ich towarzyszóm. Z resztą, gdy w skutku postanowienia Nayaśniejszego PANA wydawanie uwolnień od słuźby podofficerom i żołnierzom, wstrzymane zostało aż do ukończenia woyny z Turcyą, ci tylko odstawkę otrzymali, których stargane siły niezdatnymi do dalszey słuźby czyniły.

Przeszło 200 kadetów znayduie się obecnie w korpusie Kaliskim, którzy równie iak uczniowie szkoły aplikacyney, odznaczają się śpiesznym postępem, tak pod względem moralnym, iako też naukowym i porządkowym. W przeciągu lat upłynionych, korpus kadetów wykształcił 185 podofficerów rozmaitym oddziałom woyska i znaczną liczbę uczniów szkole aplikacyney, która ze swojej strony, tak kwatremistrzostwu ieneralnemu, iako i korpusom artylleryi i inżynierów, 57 officerów posiadających wyższe usposobienie, dostarczyła.

Szkoły podchorążych do piechoty i jazdy, tudzież zimowa dla artylleryi, urządzone od kilku lat w *Warszawie*, znakomite przedstawiają korzyści. Dwie pierwsze usposobiły w ciągu lat ostatnich dla woyska 413 officerów piechoty i jazdy, szkoła zaś artylleryi 61 officerów.

Zbawienne skutki, wynikające z zaprowadzenia szkół pływania, przewyższają nadzieie o nich powzięte. Dwie takie szkoły przy *Warszawie* istnące, ukształciły w ostatnich latach 7,000 uczniów. Podobny zakład z równym skutkiem urządzony został przy korpusie kadetów w *Kaliszu*.

Szkoła felczerów przy szpitalu głównym, wydała kilkunastu uczniów dostatecznie usposobionych. Umieszczona jest przy tymże szpitalu biblioteka składająca się z najlepszych i najnowszych dzieł lekarskich i chirurgicznych.

Szpitala woyskowe ciągle zajmowały troskliwość Administracyi. Dwa nowe z nich urządzono jeden w *Lowiczu* a drugi w *Siedlcach*. Wszędzie cierpiący żołnierz, znayduie obok wzorowey czystości i porządku, leczenie i żywność zastosowaną do stanu choroby, oraz wszystko, co mu przynieść może ulgę w dolegliwościach.

Narzędzia chirurgiczne sporządzone przez artystę kraiowego, a w niczem nieustępujące najs doskonalszym zagraicznym, uzupełnione są dla wszystkich oddziałów woyska.

W celu urządzania stosunków wskazanych Kodeksom karnym, między sądami cywilno-karzącymi i władzami woyskowymi, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości i Woyny porozumiała się, postanowiły: iż wyroki sądów cywilno-karzących, przeciw woyskowym przed weyściem ich w słuźbę zapadłe, iako prawomocne i nowemu sprawdzeniu nieulegające, powinny bydz przez władze woyskowe wykonywane; sprawy zaś wy-

toczone przed weyściem ich w słuźbę woyskową, w którychby ieszcze wyrok sądów cywilno-karzących nie zapadł, ulegają rozpoznaniu władz woyskowych.

Żołnierz pobiera regularnie swój żołd: iest dobrze żywiony, dobrze odziany i sumiennie we wszystkie potrzeby opatrzony.

Zakłady Remonty w Cesarstwie Rossyyskiem, dostarczyły w ciągu upłynionych lat, tak iak dawniey, dostateczną ilość zdrowych i silnych koni na potrzebę jazdy, artylleryi i pociągu. Jednak pewna ich ilość z rozkazu wyższego zakupioną iest w Królestwie. Trwanie słuźby konia przedłużone zostało od 8 do 9 lat: urządzenie to znaczną oszczędność pod tym względem zaprowadziło.

Dostawy furazu, drzewa opałowego i światła, odbywały się podług zwykłego porządku. Lecz trzyletnie nieurodzaje, skłoniły były Kommissyą Rządową Woyny do żądania przy układzie budżetu na rok 1828, z powodu podwyższoney ceny furazu, 900,000 złotych funduszu dodatkowego, z którego jednak czwarta część nieużyta, w skarbie pozostała.

Licznymi zażaleniami, tak ze strony obywateli iako i woyskowych, dostatecznie wykryły się częste nadużycia, wydarzone przy rozkładzie kwatruunku; których usunąć niepodobna, dopóki właściciele domów, ciężar ten w naturze ponosić będą obowiązani.

W celu zapobieżenia tym uciążliwościom, a niechcąc jednak żądać od Seymu nowego podatku na wynagrodzenia właścicielom ponoszącym kwatruunek, Rząd Królestwa skłonił się do zamiaru wystawienia po Województwach koszar, mogących pomieścić całe woysko; i mających w przeciągu lat 5ciu do 6ciu bydz ukończonemi, za pomocą pożyczki, którąby składki dobrowolne, pobierane od miast Królestwa, z pobytu woyska korzyści ciągnących, stopniowo umorzyły.

Fabrykantom kraiowym iest teraz zupełnie powierzone umundurowanie woyska, które tym sposobem zostaje opatrzone w sukna wszelkiego rodzaju; tak pod względem gatunku iakoteż i koloru, nic do życzenia nie zostawiające; kapitał zaś, około dwóch milionów wynoszący, dawniey co rok na ich zakupienie za granicę wyprowadzany, dziś zasila nasze rękodzielnie i do ich wzrostu się przykłada.

Co do płócien, woysko dotąd w iedney trzeciej części roczney potrzeby tego przedmiotu, opatrzone iest z wyrobni kraiowych; dwie drugie części sprowadzone są z granicy. Jednakże Kommissya Rządowa Woyny troskliwie poszukiwała wszelkich środków, aby odtąd ogół roczney potrzeby płótna, mógł bydz z fabryk kraiowych dostarczany, i w tym celu zawarła ugodę na pięć następných lat z fabrykantem płócien w mieście Łodzi osiadłym, który się zobowiązał dostawiać ich co rok w takim stosunku, iżby przy wyyciu ugody, w roku 1834 nastąpić mającém, był w stanie dostarczenia ogólney potrzeby tego przedmiotu, w kraiu wyrobionego.

Roboty warowne około twierdzy *Zamościa*, ciągle trwają, i z dokładnością są wykonywane, za pomocą więźniów cywilnych i woyskowych tamże osadzonych. Oprócz funduszków na ten przedmiot w rocznym budżecie przeznaczonych, Kommissya Rządowa Woyny dodała summy, które na różnych częściach swego etatu oszczędzić mogła. Tak więc, te roboty zarówno trwałe, dokładne i ozdobne, otrzymały już silne rozwinięcie. Pożar w roku 1827 zniszczywszy część miasta *Zamościa*, Nayaśniejszy PAN rozkazał udzielić iego mieszkańcom, sposobem pożyczki, summę 150,000 złotych, w przeciągu 26ciu lat, za małą roczną opłatą umorzyć się powinna; z warunkiem, aby domy odbudować się mające, były z cegły, i dachówką lub cynkiem pokryte.

Dla niedostateczności funduszków; roboty twierdzy *Modlina*, ograniczyć się musiały, na zabezpieczeniu brzegów *Wisty* i *Narwy* od wody podrywanych. Nowy most odznaczający się ozdobnym

kształtem i trwałością, łączy dwa brzegi *Narwy* pod okopami twierdzy *Modlina*.

Rozliczne wojskowe warsztaty, kuźnicze, kłodziejskie, stolarskie i tym podobne, dostarczają rozmaitym oddziałom, wszelkich potrzeb pod temi względami.

Fabryka instrumentów matematycznych urządzona przy arsenale warszawskim, opatruje artylleryą i korpus inżynierów w tak dokładne narzędzia, iż ich sprowadzać zza granicy nie ma potrzeby.

Obóz pod *Powązkami* nabył pozoru miasta nowego, przegradzanego ogrodami i rozlicznemi sadami. Te powabne urozmaicenia, zbawienny wpływ wywierają na zdrowie i na wesołość żołnierza; a znaczne rozprzestrzenienie stajen, wozowni i innych budowli świeżo wystawionych, dozwala pomieścić cały prawie ogół ludzi i koni, który dawniej stawał się ciężarem mieszkańcom stolicy i tey okolicy.

Wspaniałe i obszerne koszary *ALEXANDRA*; inne podobne dla jazdy gwardyi przy Łazienkach z domem dla dowódcy, budowla przeznaczona na ludwisarnią, pawilon na bióra i na mieszkanie osób Dyrekcyą artylleryi składających, są dziełem starania i oszczędności Administracyi. Inne zabudowania podobne, uskuteczniło w *Lublinie*, *Krasnymstawie*, *Radomsku*, *Unieowie*, *Radzynie*, *Łowiczu*, *Kaliszu* i *Płocku*. Piękną salę, przeznaczoną na ćwiczenia wojskowe dla Kadetów, wystawiono w *Kaliszu*. W *Zamościu* dawny zamek zupełnie wyporzędzono na mieszkanie dla officerów za pomocą funduszów od KRÓLA na ten przedmiot wyznaczonych.

Roboty znamienicie dokładne i ozdobne, ku połączeniu *Narwy* z *Niemnem* z rozkazu Najjaśniejszego *CESARZA ALEXANDRA*, roku 1824 rozpoczęte, są czynnie prowadzone. Rzeki *Biebrzę* i *Netę*, należące do tey linii komunikacyjney, oczyszczono; brzegi obwarowano, łoża rozszerzono; a bieg ich sprostowano. Rozciągnięte kanały, liczne śluzy, zespoliły jeziora i rzekę *Hańczę* tak, iż cała ta linia zaczęwszy od *Narwy* aż do miasta *Augustowa* i kilka mil daley, jest teraz spławną.

Dokładna rachunkowość wykazanie z jasnością i w porządku, użycie funduszów oddanych pod rozrządzenie Kommissyi Rządowej Woyny.

S k a r b.

W skutku równie szczęśliwego iak niechynnego odwrótu, usiłowania, które Skarb rozwinięciu wewnętrznego powodzenia w Królestwie poświęcił, wzmogły zamożność narodową tym samym żywiołem pokrzepiającym, iaki z tegoż Skarbu wpływał, a przychody postępowały w równi z ulepszeniami przez nie ułatwianemi.

Jakoż, z iedney strony ustanowienie stowarzyszenia kredytu ziemiańskiego, tworząc nową wartość dla własności prywatnych, uczyniło je istotnie ruchomemi pod dwoistą rękojmią hipoteki i zobowiązania wszystkich współników: ułatwiło tém samém zamiany własności, podczas, gdy Skarb zapobiegając wszelkim niedogodnościom z najmniejszego opóźnienia wyplat procentów i kapitałów wynikać mogącym, upoważniony od KRÓLA został do użyczenia Towarzystwu tymczasowych zaliczeń, iakichby się potrzeba okazała.

Z inney strony, też samo stowarzyszenie ziemiańskie poda Rządowi, udział w nim mającemu, sposobność uskutecznienia stopniowo sprzedaży dobr narodowych dekretem Królewskim upoważnionej; a oddając te własności pod lepiej rozumiany zarząd prywatnego starunku, dozwolił zamiany niepewnych dotąd wpływów, klęskami wojennemi zmniejszonych, na dochody stałe i pewne, które łatwo otrzymać będzie można, zabezpieczając na nieruchomościach prywatnych, summy z tey sprzedaży pochodzące.

Potrzebny był pośrednik do tych rozmaitych i szczegółowych czynności. Bank Polski, utworzony postanowieniem Królewskim, przyjąwszy więc do attrubucyi, iakich wymagała ta dążność ogólna, wszelkie inne mogące ułatwiać działania

handlowe i przemysłowe, podawać sposobność do przedsięwzięcia ważnych robót dla użytku publicznego, a nawet dozwolić wyptacania długu publicznego, gdy ten zostanie ostatecznie uznany.

Z resztą, wypadki rachunkowe z tych układów wynikłe, są takie, iakich pragnąć można było: i tak Listy Zastawne Towarzystwa Kredytowego puszczone były w obieg po cztery od sta, w kraju, gdzie procenta bardzo wysokie liczone; lecz podwójne tych listów co rok losowanie, w celu całkowitego ich uiszczenia, równie iak niechynność wyptat, spieszenie je doprowadziły do nominalnego szacunku, w którym się utrzymują, i dziś za granicą w równi z najlepszymi wartościami są poszukiwane.

W poborach od 1824 aż do 1828 roku, Skarb otrzymał powiększenie o 69,810,902 zł. i groszy 22, w porównaniu z przychodami pięciu lat poprzednich, z których zdany był rachunek na poprzedzających posiedzeniach Sejmowych: powiększenie pochodzące całkowicie z wydziału dochodów niestających; chociaż Taryfyy nie obciążając wywozu żadnym podatkiem, znaczne poświęcenia uczyniły w opłatach od wprowadzania, na korzyść przemysłu krajowego.

Oprócz tego, gdy na mocy Konwencyi zawartych z Prussami, Austryą i Saxonią, wszystkie prawa i obowiązki tych Mocarstw, ściągające się do wierzytelności i długów byłego Xięstwa Warszawskiego, zostały przeniesione na Rząd Królestwa, ten znalazł się w możności przedsięwziąć rozpoznanie ciężarów, które stanowiąc będą dług narodowy. W tym względzie 49,683,497 złotych, jest już uznanych iako dług od Skarbu należący mieszkańcom, lecz ogół ten został zarazem zmniejszony o 16,404,417 złotych, tak przez wynagrodzenia wzajemne, iak przez wypłaty postanowieniami Królewskimi upoważnione.

Poszukiwania pretensy skarbowych do mieszkańców, dotąd ustanowity na rzecz Skarbu wierzytelność 77,628,094 złotych wynoszącą, której odzyskanie, w większej połowie zabezpieczone jest na rękojmiach. Tak więc dzieło likwidacyi wewnętrzney, czynnie się do kresu swego zbliża.

Nakoniec fundusz dla wystużonych, utworzony z potrąceń na pensyach wszystkich Urzędników publicznych, w roku 1827 dochodzący już do półtrzecia miliona złotych, umieszczony został na procencie w Dyrekcyi Górnictwa Rządowego, która onych używa na wykonanie robót, iakich ta nader ważna gałęź własności Rządowych jeszcze wymaga.

Członkowie Rady Stanu przełożą Izbowi Sejmowym niektóre projekta do praw, będące skutkiem oświadczonych przez Nje i przez Rady Obywatelskie żądań, iakim ogólnie Rząd w naradach i postanowieniach swoich, ile możności, zadosyć uczynić pragnął.

Ale tam, gdzie społeczność jest już stale urządzona, zmiany lub poprawy Ustaw, iakkolwiek z postępem czasu mogą być niekiedy pożądane, zawsze jednak z powolną rozważą i wstrzeźliwością przedsiębrane być powinny, aby nie wstrząsnęły i nie zamieszały pomiędzy mieszkańcami stosunków i zwyczajów przyjętych. Tę prawdę wapięra już wspomniany przykład, na ostatnim Sejmie wyspieszonego prawa o małżeństwach i rozwodach, które dotąd w najważniejszej części swojej wykonane być nie mogło, a które dla wielu rodzin stało się powodem kłopotliwych bez uyscia, zachodów, iakim nadal zagrozić, mądrość Izby Sejmowych będzie powołała.

Rada Administracyjna od roku 1827 pozbawiona Naczelnika, który przez lat iedenascie, żywego Jey udzielał popędu, usiłowała, nie zwalniając swych czynności, zachować im, stosownie do życzeń KRÓLA, opiekuńczy kierunek. Przekonana iż najlepszym Rządem jest ten, który postępując bez omdlenia, daje się jednak najmniey czuć rządzonemu; jeżeli z iedney strony, w nieskazitelney swej wierności dla Tronu, nie zaniedbała im przypominać, że niewczesne nadzieie, nader często spoczywają na otchłani; pamiętała zarówno,

iż druga część iey powołania; wkładała na nią obowiązek, czuwania bezprzestannie, nad powodzeniem, spokojnością i zachowaniem godności obywatelów.

Przychylność KRÓLA dozwoliła, aby bezpieczeństwo Ich nienaruszoną została, wtedy nawet, kiedy szczyk oręża rozległ się za naszą granicą; i mogliśmy wszyscy w domowym pokoju poklaskiwać czynom pobratymczej waleczności, która skracając nieprzyjaciela zarozumiałość, wznawiała lub gotowała niepodległość Narodów.

Jednakże Administracja Królestwa, od czasu ostatniego Seymu, miała także dni frasobliwe do przebycia i gorzkie obowiązki do wypełnienia. Wszystkie składy polityczne podlegają chwilom zapamiętania i obłądów: ale kiedy te są skutkiem tylko przemieniającej niespokojności kilku ludzi, nie powinny być uważane inaczej, jak burze przelotne, albo jak te powietrzne zjawiska, które przerażają i nikną bez naruszenia porządku ogólnego. Tak nasze instytucje, doświadczane i utwierdzone czasowemi przeciwnościami, osłonią pod dobroczynnym wpływem PANUJĄCEGO, szczęśliwe nasze potomstwo, które ostrzeżone dziejami swych ojców, używać będzie tém więcej, z zamiłowaniem, wdzięcznością, roztropnością i bezpieczeństwem, dobrodziejstw ustawy Konstytucyjney.

PRUSSY.

Berlin dnia 2 czerwca.

(z Gazety Warszawskiej.)

Małżonka Królowicza Następcy Tronu i Xiężna *Lignicka*, wyjechały do *Szląska*, pierwsza wczoraj, a druga dzisiaj.

Słychać, iż Rząd Angielski zostaje w nieiakiem nieporozumieniu z gabinetem Francuzkim względem wyprawy do *Algieru*, i że Xiążę *Wellington* domagał się oświadczenia względem celu tego przedsięwzięcia. Okoliczność ta mogłaby łatwo dać powód do zawikłań, i dla tego mniemają, iż Mocarstwa żądać będą od Francji zrzeczenia, iż Porta pozostanie przy najwyższej władzy nad krajami Barbaryjskimi. Gabinet Francuzki przychylił się zapewne do tego żądania, a tak nie można mieć żadney obawy o utrzymanie powszechnego pokoju.

AUSTRYA.

Wiedeń dnia 20 maja.

Miasto *Kolocza*, w Węgrzech, od dnia 19 marca; ciągle jest zalane. Woda przeniknęła aż do katedry i nie opada; tylko ulica główna z dwiema innemi, wyższemi, są od niey wolne; w mieście inż 80 domów obaliło się, a w okolicach 70. Od roku 1822, iestto 4ty wylew, i powiadają, że ten, który się wydarzył podczas zimy w roku 1772, trzy przeszło lata trzymał miasto pod wodą. (*J. d. St. P.*)

NIEMCY.

Hamburg dnia 29 maja.

Donoszą, że statek parowy *Jerzy IV*, kupiony przez Rząd angielski, przestanie odbywać swoją służbę między *Lubekką* a *St. Petersburgiem*, że oraz wielu negocyantów z *Lubekki* uczyniło składkę na kupienie statku parowego, w celu utrzymania regularney komunikacji z *St. Petersburgiem*. (*J. d. St. P.*)

FRANCYA.

Paryż dnia 26 maja.

(z Gazety Warszawskiej.)

Pan *Eynard* otrzymał od Xięcia *Leopolda* list, w którym mu donosi, iż ostatecznie zrezygnował udziałną władzę nad Grecyą.

— Dnia 27 —

Niektóre dzienniki tutejsze piszą: „Postowie Mocarstw podali Xięciu *Polignac* notę, w której imieniem swych Dworów zgadzają się na wypra-

wę do *Algieru*, nie zezwalając iednak na plan założenia osad na wybrzeżu Afryki.” *Gazeta Francyi* oświadcza, iż zawczesna iest wiadomość umieszczona w iednym z dzienników tutejszych, iakoby Reprezentanci wspomnianych Mocarstw zawierali układy w tym przedmiocie.

— Dnia 29 —

Odebrano tu przez telegraf następujące wiadomości z *Tulun*:

Dnia 26 maja o wpół do gtey zrana: „11 okrętów liniowych, 19 fregat, 21 korwet, 15 brygów, 2 statki parowe i 54 statków przewozowych, wypłynęły wczoraj wieczorem. Drugi oddział wyymie kotwice, a trzeci popłynie jutro. Pogoda piękna, wiatr iest łagodny zachodni.”

— Dnia 27 maja o godzinie 8 zrana: „Drugi oddział, złożony z 90 statków przewozowych, wypłynął wczoraj pod zastoną okrętu *Kometa*. Mocny wiatr zachodni przeszkodził trzeciemu oddziałowi wyiąć kotwic, co iednak nastąpi, skoro wiatr nieco ustanie.”

— Dnia 27 maja w południe: „Fregata *Xiężna Berry* płynąca zprzed *Algieru*, spotkała eskadrę admirała *Duperré* o 20 mil (francuzkich) w stronie południowo-zachodniej *Tulun*. Wiatr był pomyślny. Statki przewozowe trzeciego oddziału zabierają się do wyięcia kotwic.”

— Dnia 27 maja o wpół do 4tey po południu: „136 statków przewozowych pod zastoną okrętów *Daphné* i *Cicogne* wypłynęło tej chwili do miejsca przeznaczonego. Znajduie się tu ieszcze tylko kilka statków, które przy zaciąganiu żaglow poniosły małą szkodę, a które wkrótce po przybyciu znajdujących się ieszcze w *Marsylii* okrętów, wypłyną pod zastoną okrętu *Dragon*.”

— List z *Tulun* pod d. 22 maja donosi, iż okręt, który z *Oran* zawinął do *Liworny*, przywoził wiadomość, że d. 28 kwietnia nadsięgnęło 20,000 Beduinów na pomoc *Deiowi*; sprowadzili z sobą żywność i potrzeby wojenne. *Dey*, okszując swoje zadowolenie, obdarzył dowódców ich wielkimi płaszczami.

ANGLIA.

Londyn dnia 25 maja.

Stan zdrowia Króla *Jmci* czyni niestety małą nadzieję. Lekarze dają mu codzień znaczną ilość opium. Xiążę *Cambridge* ma przybyć w następnym miesiącu z *Hannoweru* dla odwiedzenia Monarchy.

Mniemają, iż w przypadku zgonu Króla *Jmci*, Xiążę *Klarencey* panować będzie pod imieniem *Wilhelma IV*.

Listy z *Messyny* donoszą, iż cała eskadra Angielska, prócz okrętu liniowego *Britannia*, popłynęła do *Algieru*.

— Dnia 27 —

Xiążę *Klarencey* na wezwanie Króla *Jmci* pojechał wczoraj do zamku *Windsorskiego*, gdzie się także Xiążę *Wellington* znajdował. Dziś zaś Xiążę *Klarencey* bawił blisko dwóch godzin u Monarchy.

Według listów z *Malty* pod dniem 5 b. m. Admirał *Malcolm* popłynął d. 2 b. m. z 5 okrętami liniowymi do stanowiska przy wyspie *s. Piotra* na południowo-zachodnim brzegu *Sardynii*, a dnia 5 b. m. miały za nim udać się dwa inne okręty.

Słychać, iż nieukontentowanie Greków z oznaczenia ich granicy północno-zachodniej skłoniło Xięcia *Leopolda* do rezygnacyi. *Gazeta Times* mniema, iż Xiążę ma ieszcze i inne powody do tego kroku.

— Dnia 28 —

Na giełdzie tutejszej rozeszła się pogłoska, iż Xiążę *Niderlandzki Fryderyk* iest teraz wybranym na Monarchę *Grecyi*. (*G. W.*)

Pozwolono drukować. Z polecenia *J.W. Litewskiego Wojennego Gubernatora*.
Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK